

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa
REDE DE CONSERVATORIOS DE MÚSICA E DANZA DE GALICIA

Modelo MD75PRO01

Programación da materia de Contrabaixo

curso 2017/2018

Profesor: Juan Cañada Valverde

Índice

1.	Introdución.....	5
2.	Metodoloxía.....	8
3.	Atención á diversidade.....	9
4.	Temas transversais.....	16
5.	Actividades culturais e de promoción das ensinanzas.....	19
6.	Secuenciación do curso.....	22
6.1.1	Obxectivos do 1º curso do grao elemental.....	22
6.1.2	Contidos.....	23
6.1.3	Avaliación.....	25
	Criterios de avaliación.....	25
	Mínimos esixibles.....	25
	Procedementos e ferramentas de avaliación.....	25
	Criterios de cualificación.....	27
	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula.....	29
6.2.1	Obxectivos para o segundo curso de grao elemental.....	29
6.2.2	Contidos.....	30
6.2.3	Avaliación.....	31
	Criterios de avaliación.....	31
	Mínimos esixibles.....	31
	Procedementos e ferramentas de avaliación.....	32
	Criterios de cualificación.....	32
6.3.1	Obxectivos do 3º curso de grao elemental.....	34
6.3.2	Contidos.....	35
6.3.3	Avaliación.....	36
	Criterios de avaliación.....	36
	Mínimos esixibles.....	36
	Procedementos e ferramentas de avaliación.....	36
	Criterios de cualificación.....	37
6.4.1	Obxectivos para o 4º curso de grao elemental.....	39
6.4.2	Contidos.....	40

6.4.3	Avaliación.....	41
	Criterios de avaliación.....	41
	Mínimos esixibles.....	41
	Procedementos e ferramentas de avaliación.....	41
	Criterios de cualificación.....	42
	Bibliografía para o grao elemental.....	44
6.5.1	Obxectivos para o 1º curso de grao profesional.....	46
6.5.2	Contidos.....	47
6.5.3	Avaliación.....	47
	Criterios de avaliación.....	47
	Mínimos esixibles.....	47
	Procedementos e ferramentas de avaliación.....	48
	Criterios de cualificación.....	52
6.6.1	Obxectivos para o 2º de grao profesional.....	54
6.6.2	Contidos.....	55
6.6.3	Avaliación.....	55
	Criterios de avaliación.....	55
	Mínimos esixibles.....	55
	Procedementos e ferramentas de avaliación.....	56
	Criterios de cualificación.....	56
6.7.1	Obxectivos para o 3º de grao profesional.....	58
6.7.2	Contidos.....	59
6.7.3	Avaliación.....	60
	Criterios de avaliación.....	60
	Mínimos esixibles.....	60
	Procedementos e ferramentas de avaliación.....	60
	Criterios de cualificación.....	61
6.8.1	Obxectivos para o 4º curso de grao profesional.....	63
6.8.2	Contidos.....	63
6.8.3	Avaliación.....	64
	Criterios de avaliación.....	64
	Mínimos esixibles.....	64
	Procedementos e ferramentas de avaliación.....	65

Criterios de cualificación.....	65
6.9.1 Obxectivos para o 5º curso de grao profesional.....	68
6.9.2 Contidos.....	68
6.9.3 Avaliación.....	69
Criterios de avaliación.....	69
Mínimos esixibles.....	69
Procedementos e ferramentas de avaliación.....	70
Criterios de cualificación.....	70
6.10.1 Obxectivos para o 6º curso de grao profesional.....	73
6.10.2 Contidos.....	73
6.10.3 Avaliación.....	74
Criterios de avaliación.....	74
Mínimos esixibles.....	74
Procedementos e ferramentas de avaliación.....	75
Criterios de cualificación.....	75
6.10.4 Medidas de recuperación.....	77
Procedementos de recuperación ordinarios.....	78
Probas extraordinarias de setembro.....	78
6.10.5 Recursos didácticos.....	79
7. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica.....	83
8. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento.....	83
9. ANEXOS.....	84
Contidos.....	84
Criterios de avaliación e cualificación.....	85
Contidos.....	85
Criterios de avaliación e cualificación.....	89

1. Introducción

▪ Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- ORDE do 29 de setembro de 2015 pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- DECRETO 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- CIRCULAR 15/2011 da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- ORDE do 4 de agosto de 2011 pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.
- DECRETO 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.

- ORDE do 28 de xullo de 2008, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- ORDE do 8 de febreiro de 2008, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- DECRETO 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- CIRCULAR 9/2007 da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

▪ Características do centro

A cidade de Santiago de Compostela, na que se sitúa este conservatorio conta na actualidade no seu ámbito musical con unha Orquestra Sinfónica profesional, a Real Filarmonía de Galicia, con un nivel moi alto e unha programación estable coa súa sé no Auditorio de Galicia, unha sala de concertos que atrae actuacións de gran calidade ao longo do ano e que fai que a cidade conte con unha programación musical estable. Conta tamén con unha Banda de Música Profesional, A Banda de Música Municipal de Santiago de Compostela, e outras agrupacións non profesionais como o Orfeón Terra Nosa, a Orquestra da USC, etc.

O Conservatorio Profesional de Música de Santiago de Compostela atópase situado ao norte da cidade e foi construído no ano 2004. É polo tanto un edificio de nova creación, arquitectonicamente moi vistoso, e con moita luz pero moi reducido para a demanda existente neste momento. Depende organicamente da Consellería de

Cultura, Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia e nel impártense as materias de grao elemental e profesional que están reguladas nos Decretos 198/2007 e 203/2007 polos que se establece a ordenación dos respectivos graos das ensinanzas de réxime especial de música.

- Características do alumnado

O conservatorio conta cunha media de 500 alumnos/as. Nel conviven alumnos de características socioculturais e socioeconómicas moi distintas, temos por un lado o alumnado maioritariamente da cidade e do contorno mais próximo con un nivel sociocultural e económico moi variado que buscan no conservatorio unha formación musical complementaria aos seus estudos xerais. Por outro lado temos alumnado dun contorno mais afastado, procedente de escolas de música de lugares como Arca, Valga, Silleda, Vedra, Teo, Rianxo, etc., con unhas inquedanzas distintas e moitas veces con un interese por completar os estudos profesionais e seguir cos estudos superiores de música, e nalgúns casos con un esforzo moito maior en canto a desprazamento. Aínda existe unha variable mais, Santiago de Compostela conta con un campus universitario que atrae alumnado procedente de outros conservatorios de Galicia que queren compatibilizar os seus estudos universitarios coa finalización dos estudos profesionais de música no Centro.

Todo isto da lugar a unha grande heteroxeneidade no alumnado en canto a dedicación, constancia no estudo, grao de implicación, etc., aspectos a ter en conta na organización do centro e na elaboración das programacións didácticas.

A programación de contrabaixo do CMUS de Santiago está enmarcada dentro do plan xeral do departamento de corda fretada. Os alumnos que nos atopamos no primeiro curso nesta disciplina adoitan ser cativos que non puideron entrar na materia que eles pretendían: piano, violín o guitarra, na súa maioría. Son nenos de oito anos case todos eles, neste primeiro curso. A súa procedencia é de colexios privados e públicos indistintamente cun nivel de apoio alto por parte dos seus pais. O resto de alumnos ten unha idade mais alta (dende 13 anos ata, 19 anos ou 30 anos) todos eles no grao profesional, debido a que eles veñen doutros centros e cidades con curriculos

e intereses moi diferentes. Non debemos esquecer que o noso centro é de recente construción .A miña labor como docente neste conservatorio de música como profesor de contrabaixo é dende o curso 2004-05.

2. Metodoloxía

Como en toda tarefa educativa., o desenvolvemento da personalidade e a sensibilidade artística e o fin último do alumno. Teremos en conta os seguintes principios metodolóxicos:

- a) Formación persoal.
- b) Participación dos pais para contribuír a mellor consecución dos obxectivos.
- c) O desenvolvemento das capacidades creativas e do espírito crítico.
- e) Favorecer os hábitos democráticos.
- f) Metodoloxía activa que poña en práctica a participación do alumnado.
- g) Relación co entorno social, económico e cultural.
- h) Formación no respecto e defensa do medio ambiente.

Teremos en conta os seguintes criterios metodolóxicos musicais:

- a) As circunstancias inflúen no desenvolvemento musical.
- b) O ensino da música se fai facendo música.
- c) A experiencia antepónse a teoría.
- d) Situar o ensino nun contexto significativo.

- e) Adaptar o currículo ó ritmo do alumno.
- f) Fomentar a creatividade.
- g) Globalizar os contados e progresar en espirais.
- h) Favorecer unha cultura participativa.

3. Atención á diversidade

Detección da diversidade:

Enfermidades

Déficit formativo

Diversidade cultural

Discapacidades

Altas habilidades.

Respostas:

- Relacións persoais:
 - auto estima.
- Titoría: asesoramento, individualización.
- Reforzo educativo.
- Optatividade.
- Adaptación curricular (interpretación).
- Accesibilidade e adaptación das instalacións.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O tema das necesidades educativas especiais ou específicas é un ámbito difícil de abordar no ensino dos conservatorios. Debido ao carácter voluntario de este tipo de especialidades para os alumnos e ó seu carácter orientado cara a profesionalización, a atención aos alumnos con necesidades especiais ou dificultades de aprendizaxe queda un tanto condicionada. É importante aclarar que segundo a lexislación educativa galega, cada alumno é diferente e precisa dunha atención individualizada, e por iso non podemos pretender que todos aprendan igual, polo que é necesario facer uso dunha diversificación metodolóxica. Nembargantes, si facemos una aproximación máis concreta ao concepto, hai alumnos que requiren unha atención máis específica ou especializada para lograr os mesmos obxectivos que os demais. Trátase de aqueles que por diferentes razóns, temporalmente ou de maneira permanente, non están en condicións de evolucionar cara á autonomía persoal e á integración social cós medios dos que dispoñemos habitualmente e que “requiren determinados apoios e atencións educativas específicas derivadas de discapacidade ou trastornos graves de conduta “(LOE, artigo 73, sección primeira, título II).

Así mesmo a LOE no Capítulo dedicado á equidade na educación (Título II, Capítulo I, Artigo71), refírese a este tipo de alumnos, e enuméranse unha serie de principios relacionados có tema:

1. As administracións educativas disporán os medios necesarios para que todo o alumnado alcance o máximo desenvolvemento persoal, intelectual, social e emocional, así como os obxectivos establecidos con carácter xeral nesta lei.

2. Correspóndelles ás administracións educativas asegurar os recursos necesarios para que os alumnos e alumnas que requiran unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentaren necesidades educativas especiais, por dificultades específicas de aprendizaxe, polas súas altas capacidades intelectuais, por térense incorporado tarde ao sistema educativo, ou por condicións persoais ou de historia escolar, poidan alcanzar o máximo desenvolvemento posible das súas capacidades

persoais e, en todo caso, os obxectivos establecidos con carácter xeral para todo o alumnado.

3. As administracións educativas establecerán os procedementos e recursos precisos para identificar de forma temperá as necesidades educativas específicas dos alumnos e alumnas a que se refire o punto anterior. A atención integral ao alumnado con necesidade específica de apoio educativo iniciárase desde o mesmo momento en que esa necesidade sexa identificada e rexeráse polos principios de normalización e inclusión.

4. Correspóndelles ás administracións educativas garantir a escolarización, regular e asegurar a participación dos pais ou tutores nas decisións que afecten a escolarización e os procesos educativos deste alumnado.

Realizar unha clasificación das necesidades educativas especiais é moi complexo debido á amplitude do ámbito que queremos delimitar. Unha posible clasificación sería a que se centra nas causas de esas necesidades e na súa localización:

-Dificultades de aprendizaxe (dislexias, dislalias)

-Dificultades de adaptación social (debidos a inmigración, diferenzas sociais, culturais ou a problemas económicos)

-Dificultades debidas a desordes de personalidade (algún tipo de trastorno mental tratable como a esquizofrenia)

-Dificultades debidas a una deficiencia física (minusvalías físicas)

-Deficiencias debidas un déficit ou superdotación intelectual.

En canto ó do contraiaxo e á súa relación coas necesidades específicas, é evidente que no noso exercicio diario como profesores deberemos adaptarnos ás condicións específicas de cada alumno có fin de dar unha resposta educativa máis adecuada ás súas necesidades. Por esta razón, as Unidades Didácticas previstas poderán adaptarse ás situacións concretas segundo o consideremos oportuno. Do mesmo xeito podería ser necesario retomar ou prolongar o traballo dalgún aspecto

determinado: O profesor terá a oportunidade de deseñar as súas propias actividades, modificándoas ata a súa correcta asimilación ou ven desenvolver outras novas en función da necesaria adaptación ó alumnado ó que se dirixe en concreto. Un elemento fundamental na determinación e na orientación das medidas de adaptación reside na *acción tutorial*., unha ferramenta fundamental de coñecemento dos alumnos, coa que poderemos obter información determinante sobre os seus problemas , xa sexa a través dos pais ou dos nosos compañeiros de claustro. A solución de moitos dos problemas musicais deben ser abordados en colaboración con outros profesores implicados na súa formación polo que é necesario manter unha comunicación constante cos nosos colegas e buscar solucións conxuntamente. De este xeito tamén poden obterse datos relevantes que permitan reorientar a actividade formativa e practica-las adaptacións que sexan necesarias.

Atención ó alumno con rasgos de diversidade .Tipoloxía xenérica

A Programación Didáctica debe recoller medidas didácticas para atender os intereses ou aptitudes dos alumnos . Estas medidas poderanse adaptar unha vez coñecidos os alumnos ao comezo do curso. Nembargantes podemos establecer unha tipoloxía xenérica do alumnado, atendendo a tres criterios específicos:

1º. Segundo a súa diferenza de nivel musical:

a) Alumno avanzado: o alumno dotado dunhas capacidades por encima do previsto para o seu nivel, capaz de atopar solucións técnicas para os seus problemas có instrumento , e de progresar técnica e musicalmente a gran velocidade e que é capaz de emprender tarefas máis

difíciles do común para a súa idade sen facer un gran esforzo. Neste grupo podemos atopar alumnos de alta capacidade intelectual ou superdotados, para os que se podería flexibilizar a duración das etapas da súa formación ou que poderían

requerir atención diferenciada por parte das administracións educativas por medio de programas específicos.

b) Alumno intermedio: aquel que asimila con corrección os contidos programados para o seu nivel e que supera os novos obstáculos na súa aprendizaxe real facendo o esforzo considerado normal. Este é o tipo de alumno có que nos atoparemos no conservatorio habitualmente.

c) Alumno que presenta dificultade e nivel baixo: aquel que disocia os contidos técnicos e creativos, e que asimila os contidos a un ritmo menor do previsto. Neste grupo podemos atopar alumnos con dificultades de aprendizaxe, ou que por distintas razóns se incorporaron tardiamente ó sistema educativo, debido á emigración ou problemas sociais. Tamén podemos atopar alumnos con dificultades có idioma. Todos eles poden necesitar programas específicos de axuda ou clases de reforzo, e en algúns casos atención de profesionais especializados.

2°. En función da súa diferente actitude e interese cara os estudos e formación musical:

a) Alumno motivado: presenta unha actitude positiva cara ó aprendizaxe, non precisando dunha motivación especial para conseguir un ritmo adecuado de traballo na clase e na casa. Son alumnos que rematan ó grao elemental e acostuman a superar con éxito ó acceso ó grao profesional. A Súa paixón pola música e polo instrumento sérvelles dabondo para manter vivos o seu interese e a súa capacidade de superación.

b) Alumno con interese e actitude baixa: considera a súa asistencia ás clases como una actividade máis de tipo extraescolar. No caso de atoparse con este tipo de alumnos, que non adoitan ser infrecuentes, o profesor deberá esforzarse en cambiar a súa actitude tanto do alumno como da familia, e facerlles entender a importancia da

educación musical na formación integral das persoas e facerlles ver que ó decidir aprender a tocar un instrumento adquiren un certo compromiso que deben intentar cumprir. Na maioría das ocasións esta actitude débese a unha

gran falta de información e descoñecemento por parte das familias froito da pobre herdanza musical do noso país

3º Segundo a súa necesidade de adaptación debido ás súas condicións físicas:

a) Alumnado medio: non presenta ningunha disfunción de tipo físico-psíquico.

b) Alumnado que pode presentar particularidades ou disfuncións físicas: entre os que podemos atopar alumnos con unha deficiencia física (sordeira, visión escasa ou nula, problemas de accesibilidade ó aula ou ó centro debido a algún tipo de minusvalía, etc.). Con este tipo de alumnos no só debemos ter un tacto especial e ser todo o flexibles que sexa necesario, se non que teremos que adapta-lo material empregado e quizáis atopar axuda e información a través de profesionais especializados. Tamén deberemos intentar que non se sintan diferentes ante os seus compañeiros que adoitan comportarse con un gran respecto cando son debidamente informados.

MEDIDAS ESPECÍFICAS DE ATENCIÓN A DIVERSIDADE

A maioría das dificultades máis habituais coas que os profesores de contrabaixo se atopan teñen moito que ver con cuestións especificamente relacionadas co aprendizaxe do instrumento e con materias afines. Para evitar males maiores no futuro é moi importante facer un diagnóstico precoz e deste xeito buscar canto antes as solucións. Algunhas das dificultades máis habituais coas que o profesor de contrabaixo pode atoparse e que necesitarán atención específica son:

a) Incapacidade para distinguir auditivamente os fenómenos sonoros. Este problema non debería en absoluto estar presente en alumnos que pretenden tocar un instrumento como o contrabaixo, pero non é infrecuente. Na maioría dos casos non se debe a un “irremediable mal oído”, senón á falla dun bo adestramento auditivo dende unha idade temperá. Para a súa solución necesitaremos a colaboración dos profesores de linguaxe musical para que reforcen este punto débil e debemos pedir ó alumno que se afaga a cantar todo canto poida. Tamén deberemos proporcionarlle axuda para traballar na casa (existen moitos CD publicados que poden mellorar o adestramento auditivo do alumno).

b) Problemas físicos derivados dunha colocación incorrecta do instrumento ou enfermidades ocasionadas por problemas relacionados coa práctica do instrumento (tendinitis, tensións posturais etc.). Este tipo de problemas deben ser tomados moi en serio. En gran parte dos casos débense a unha mala práctica, non ól exceso dela. E importante observar con detemento ó alumno e recomendarlle un xeito adecuado de practicar e en casos extremos recomendar axuda médica.

Existen estatísticas fiables que afirman que cerca dun 70% dos músicos profesionais de orquestra sofren dalgún tipo de enfermidade relacionada có seu traballo e na maioría dos casos isto débese a malos hábitos adquiridos no seu tempo de estudantes.

c) Conceptos mal asimilados que dificultan o avance do alumno: Non é infrecuente atoparse con alumnos que demostran non ter asimilado algúns dos contidos que debían aprender no pasado, sendo estes imprescindibles para seguir progresando. O máis habitual son problemas coa lectura e o ritmo ou cuestións de teoría da música que serán imprescindibles para interpretar as partituras de contrabaixo. Tamén podemos atoparnos con alumnos con problemas técnicos graves que lles impiden

aprender conceptos máis avanzados. O mellor nestes casos será atallar as dificultades mediante

clases de reforzo e con gran paciencia, empregar o “ensino remedial”; incluso é aconsellable durante certo tempo baixar o nivel do repertorio do alumno para non causarlle máis dano, e buscar tamén un traballo equilibrado que non mine a moral do alumno. Durante as sesións podemos encontrarnos ante a necesidade de manter un ritmo de aprendizaxe homoxéneo entre todos os alumnos dun mesmo curso, de modo que un rendemento desigual dalgún deles cree certas diferenzas cos seus compañeiros, que serán máis evidentes nas audicións de alumnos e nas clases colectivas. Non por iso debemos de deixar de prestarlles atención e apoialos para que superen ás súas dificultades.

Tampouco debemos deixar que un alumno destacado monopolice o noso interese e nos faga deixar de lado ós que son “máis torpes ou difíciles”. Debemos saber atopar fórmulas de adaptación, distribuír as tarefas de forma individualizada para cada alumno e tamén fomentar que os alumnos cooperen entre eles. Existen poucas cousas máis útiles que un alumno axudando a outro compañeiro con dificultades: o que a nós pode levarnos semanas eles poden resolvelo nuns días de colaboración entre amigos.

4. Temas transversais

4.1 Educación en valores

O desenvolvemento integral do alumno, que non debe estar limitado á adquisición de conceptos e coñecementos académicos vinculados exclusivamente a cada unha das súas áreas, senón que debe formar aos alumnos para integrarse na sociedade actual, sabendo responder de maneira adecuada aos problemas que esta sociedade presenta. Esta formación, que non está definida en ningunha das áreas, debe estar presente na aula de forma permanente, e maniféstase a través do que coñecemos

como temas transversais. A forma na que entendo o tratamento destes temas transversais fica reflectida nos obxectivos seguintes:

Educación para a paz .

Adestrarse para a solución dialogada de conflitos no ámbito escolar.

Educación moral e cívica.

Participar en tarefas comúns, mostrando actitudes de colaboración e respecto polas opinións e propostas alleas.

O respecto pola autonomía dos demais.

Educación para a igualdade entre os sexos.

Desenvolver a auto estima e unha concepción do corpo como expresión da personalidade. Analizar criticamente a realidade e corrixir prexuízos sexistas e as súas manifestacións na linguaxe, publicidade, xogos, profesións, etc.

Educación para a saúde.

Proporcionar un contexto adecuado para realizar unha valoración crítica de determinados hábitos relacionados coa saúde.

Educación para o consumidor.

Crear unha conciencia de consumidor responsábel que se sitúa criticamente ante o consumismo e a publicidade.

Desde a música, moitos destes temas poden tratarse propoñendo actividades que se desenvolvan en grupo, xa que estas favorecen a comunicación dos alumnos e fomentan actitudes de convivencia.

Ademais, na música pódense tratar contidos relacionados directamente coa saúde (O uso adecuado do corpo a hora de tocar o violín precisa dun coñecemento e coidado do mesmo, especialmente ante problemas habituais na adolescencia.

Ou tratar temas que relacionados directamente coa paz (o coñecemento da música de outras culturas aumenta o respecto cara estas, comprendendo que o mundo non é só a música e culturas occidentais, nin as súas visións). Ou tratar temas relacionados con a educación para o consumidor, onde se pode analizar o mercado musical, os prezos dos cd's, o pirateo. Ou como se usa a música nas publicidadeas, nos grandes almacéns... e que efecto pode producir no consumidor, cara quen vai dirixido.

4.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC 's)

As TIC enténdense como aquelas ferramentas baseadas na tecnoloxía dixital que permiten almacenar, procesar, recuperar, transmitir e presentar información. Inclúen as aplicacións utilizadas polos ordenadores para facilitar e xestionar información (software, bases de datos, multimedia, etc.), así como as novas tecnoloxías arredor de Internet. Por outro lado, enténdese por material dixital o software, programas ou aplicacións utilizadas polos ordenadores para facilitar e xestionar información. Podemos facer a seguinte clasificación das TIC de utilidade para o proceso de ensino na materia:

Medios Audiovisuais:

- Equipo audiovisual da Biblioteca: Visionado e análise comentada cos alumnos de vídeos de audicións e actividades do centro, concertos, documentais de interese, etc., por medio da televisión da Biblioteca do centro e das carpetas para carga de arquivos, habilitadas na sala de profesores e en rede co equipo da Biblioteca.
- Servidor do centro: creación dun arquivo do departamento, de vídeos e fotografías, nas carpetas habilitadas para o profesorado na Sala de profesores e en rede co

servidor do centro, para o seu posterior visionado nas clases, e como arquivo histórico do departamento e do Conservatorio.

Medios en internet:

- Utilización de webs como Youtube, Vimeo, etc., para visualización de videos e concertos de obras incluídas na programación.
- Utilización de webs de partituras gratuitas e libres de dereitos como Imslp.org.
- Utilización de programas de audio como Goear.

Programas informáticos:

- De edición de partituras, como Finale, Sibelius, Encore, etc.
- De audio, como Spotify.

Medios para a comunicación:

- A web do centro para comunicación á comunidade escolar e ao alumnado da materia das actividades programadas, audicións, eventos, etc.
- A Aula Virtual para traslado de arquivos, traballos do alumnado, e comunicación de actividades.
- Programas de Menxasería tipo Whatsapp ou e-mail para a comunicacións e organización entre o profesorado da materia.

5. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Unha actividade pedagóxica moderna non pode quedar reducida ó ámbito da aula, aínda sendo este o espazo central do proceso educativo. Este traballo pode verse complementado por outras tarefas realizadas noutros espazos do propio centro (auditorio, biblioteca, aulas de audiovisuais ou de informática) ou doutras entidades colaboradoras.

Estas actividades están orientadas a superar o marco tradicional das clases de contra baixo complementándoas con actividades o máis variadas posibles que poñan en contacto os nosos alumnos coa realidade musical nun senso máis amplo, permitíndolles conectar esta realidade coa sociedade e a cultura do noso tempo.

Para que estas actividades teñan o máximo proveito, deben relacionarse co proceso xeneral de aprendizaxe e responder a unha adecuada planificación.

Clasificación da actividades:

Organizadas pola especialidade de contra baixo

Audicións de alumnos de los distintos profesores do departamento seguidas de comentarios colectivos de profesores e alumnos sobre as mesmas. Fomentarase a crítica construtiva e evítanse comentarios de mal gusto. O obxectivo será aprender colectivamente dos erros das virtudes dos alumnos e ó mesmo tempo servirá como exemplo de colaboración entre os profesores do departamento para compartir ideas e aportar solucións conxuntas os problemas que tiveron os alumnos nas súas actuacións..

Asistencia ó aula de audiovisuais con grupos de alumnos para ver vídeos dos grandes intérpretes da historia do violín dos que existen publicados en formatos modernos. Ao rematar haberá una charla coloquio sobre as impresións dos alumnos na experiencia, sobre as súas técnicas instrumentais o sobre as súas personalidades interpretativas. Celebración de conferencias sobre os grandes contra baixistas da historia ou compositores que aportaran as súas creacións ó repertorio violinístico tanto do pasado como do presente. Estas poden ser a cargo de profesores ou incluso de alumnos que estean interesados en asumir esa responsabilidade.

Reunións informais entre os profesores do seminario de corda, máis alá das las

habituais para intercambiar ideas pedagóxicas, dúbidas sobre alumnos problemáticos ou intercambio de materiais e deste xeito colaborar en equipo para logra- la solución dos problemas dos alumnos.

Organización de cursiños de contra baixo con profesores de recoñecido prestixio, que aportarán novas ideas e poderán aconsellarnos sobre a evolución dos nosos alumnos. Organización de charlas distendidas entre alumnos e profesionais en activo para que falen das súas experiencias como intérpretes o sobre o seu pasado como estudantes para que os sitúen cerca da realidade musical que nos rodea. Afortunadamente existen en Galicia dos orquestras profesionais e non será difícil conseguir a aportación de músicos locais vinculados ás nosas cidades.

En colaboración con outros departamentos

Colaboración coa orquestra do Conservatorio ou con grupos de cámara para que os nosos alumnos, aínda que non cursen esas materias, poidan ocasionalmente tocar algunha obra con eles. Este tipo de actividades son moi motivadoras para os alumnos. Co departamento de fundamentos de composición. Podemos solicitar aos profesores que os seus alumnos compoñan algunha obra de nivel sinxelo para os alumnos de elemental ou para a clase colectiva. Deste xeito os alumnos de composición verán estreadas as súas obras e os de violín sentiranse entusiasmados por poder interpretar obras expresamente pensadas para eles.

Organizadas polo Conservatorio

Exposicións.

Intercambios con outros conservatorios.

Revista e páxina web do Centro.

Participación en actos académicos (inauguración e fin de curso, Santa Cecilia,

etc.).

En colaboración coa AMPA

Viaxes de estudos.

Concursos.

Organizadas por institucións externas ó centro

Asistencia a concertos.

Asistencia a ensaios de orquestras sinfónicas ou grupos de cámara de especial relevancia.

Asistencia a conferencias de institucións que teñan unha relación transversal coa música (Facultade de Xeografía e Historia, Belas Artes, etc.)

6. Secuenciación do curso

6.1 Curso: 1º de Grao elemental

6.1.1 Obxectivos do 1º curso do grao elemental

1. Coñecer as partes que compoñen o instrumento.
2. Colocación do instrumento.
3. Suxeitar axeitadamente o arco.
4. Tocar en pizzicato as cordas ó aire.
5. Colocar a man esquerda no batedor na primeira e cuarta posición.
6. Tocar cancións con e sen piano do seu nivel.
7. Tocar de memoria as obras do curso (libro I Suzuki Bass School).
8. Comezar a practicar a afinación do instrumento.

9. Comezar con exercicios de improvisación coas obras traballadas.

6.1.2 Contidos

O contrabaixo.(2 horas)

1. Aprender o coidado e coñecemento dos elementos que compoñen o instrumento.
2. Debuxar o instrumento e darlle nome as súas partes.
3. Buscar fotografías, debuxos ..etc, do contrabaixo.

Colocación do instrumento.(2h.)

1. Presentar unha posición relaxada do corpo fronte o instrumento.
2. Exercitarse no balanceo dos pés.
3. Crítica da posición dos compañeiros na clase colectiva.

Técnica do arco.(4h)

Coñecer a función dos dedos da man dereita´

Relaxar o brazo dereito.

Exercitarse na colocación dos dedos no arco.

Produción do son nas cordas ó aire.(5h)

1. Pasar o arco polo seu tercio central recto, polo mesmo punto na corda e boa distribución.

2. Mover o brazo horizontalmente.

Colocación da man esquerda no batedor. (5h)

1. Colocación dunha marca no batedor na primeira posición.
2. Colocación do cuarto dedo nesta posición.
3. Movemento do primeiro dedo perpendicularmente.
4. Coñecemento de tódalas notas en esta posición.

Recuperación do arco.(4h)

1. Práctica do movemento do arco en semicírculo.

División do arco.(4h)

1. Saber empregar as diferentes partes do arco.

As notas ligadas.(4h)

1. Controlar as notas ligada nunca mesma corda e cordas vaciñas.

6.1.3 Avaliación

Criterios de avaliación

1. Presentar ante o instrumento unha posición axeitada que evite tensións
2. Demostrar interese polo coidado e mantemento do instrumento.
3. Presentar unha boa colocación da man esquerda e coñecer as notas da 1ª e 4ª posición.
4. Suxeitar o arco de maneira correcta e sen tensións.

5. Recuperar, distribuír y ligar notas con soltura.
6. Tocar de memoria algún exercicio o canción.
7. Tocar con piano pezas deste curso. (libro I Suzuki Bass School).
8. Demostrar o coñecemento dos acordes de tónica e dominante nas cancións traballadas mediante a improvisación, así como os seus ritmos e formas.

Mínimos esixibles

1. Coller axeitadamente o instrumento e o arco.
2. Interpretar 3 obras de memoria do repertorio do curso. (libro I Suzuki Bass School).
3. Control rítmico, formal e harmónico e melódico das pezas.
4. Escala e acordes tonais (I-V) de Re M
5. Improvisar sobre una estrutura sinxela.

Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación é continua. Teremos en conta o traballo diario do alumno durante todo o curso. Os procedementos do profesor para a avaliación serán:

1. Observación sistemática e continua.
2. escoita na clase e corrección dos exercicios.
3. escoita nas audicións trimestrais.

Así mesmo, o alumno se cualificará a en todas as clases o seu propio traballo e os dos demais compañeiros nas clases colectivas.

FICHA DE OBSERVACIÓN SISTEMÁTICA DO ALUMNADO

Alumno:		Mes:			Curs o:
CONTIDOS	1 ^a Semana	2 ^a Semana	3 ^a Semana	4 ^a Semana	
	Técnica de arco				
Man esquerda					
Interpretación					
Afinación					
Posición.					
Traballo na casa					
Son.					

Criterios de cualificación

- a. Valorarase o control da posición do instrumento.
- b. Control da afinación
- c. Control do son e das dinámicas.
- d. Control do ritmo.
- e. Control dos golpes de arco básicos.

Porcentaxes.

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica.

Atención as dinámicas e fraseo.

Control do son e da afinación.

Tempo convincente desde o punto de vista musical.

Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica.

Evidencia de control do son e da afinación.

Tempo adecuado e mantido.

Utilización correcta das dinámicas e fraseo.

Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo.

Tecnicamente axeitado.

Sentido razoable da continuidade.

Evidencia dunha coidadosa preparación.

Rápida recuperación de calquera tropezo.

4- Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral.

Falta de continuidade.

Pobre recuperación dos tropezos.

Errores na afinación e no ritmo.

Son pobre. Evidencia da falta de preparación.

Limitacións no uso de recursos musicais.

Serias dificultades coas notas e o ritmo.

Interrupcións frecuentes.

Seria falta do control do son.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo

Ausencia de detalles musicais.

Seria falta de control no son.

Soamente algúns pasaxes dominados.

Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte.

Tecnicamente non axeitado

1- Non presenta traballo algún.

A nota de cada avaliación se obterase atendendo a estes porcentaxes.

15%-----afinación.

20%-----posición y técnica.

15%-----son.

20%-----estudio diario.

30%-----interpretación.

Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

As ampliacións de matrícula serán propostas como norma xeral por iniciativa do titor, unha vez consultado todo o profesorado que teña docencia co alumno/a, e estará reservada, por unha parte, para aqueles casos en que se considere que a permanencia no curso e que está matriculado/a pode representar un conflito no desenvolvemento da aprendizaxe e por outra, terá que preverse que a ampliación non suporá un problema no desenvolvemento normal do curso ao que accede.

Para a súa tramitación, será o titor o que o comunique a xefatura de estudos, e a avaliación realizarase nos prazos acordados en CCP de comezo de curso.

E preciso ter superado todas as materias para proceder a ampliación de matrícula.

A programación que se esixirá será a que se expón para o curso no que esté matriculado inicialmente.

6.2 Curso: 2º de grao elemental

6.2.1 Obxectivos para o segundo curso de grao elemental

1. Coñecer a segunda, terceira e 3ª alta posición.
2. Dominar o golpe de arco “staccato”.
3. Coñecer a media posición e terceira.
4. Tocar as escalas de Re, La, Sol, Do y Sib no ámbito dunha oitava.
5. Tocar de memoria as obras do curso (libro I Suzuki Bass School).
6. Tocar a primeira vista pequenos fragmentos.
7. Seguir con exercicios de improvisación coas obras traballadas.

6.2.2 Contidos

Técnica do arco.(8h)

1. Coñecemento elemental do golpe do arco “staccato”.
2. Control do arco en valores rítmicos cortos.
 1. Control do movemento-repos do arco.

A segunda posición.(5h.)

1. Colocar o molde da posición sobre as notas da 2ª corda de esta posición.
2. Poñer unha sinal na 2ª posición.

As diversa escalas.(7h.)

1. Entoación da escala.
2. Práctica do cambio de posición que corresponda.
3. Práctica do arpexio que corresponda.
4. Práctica da escala en detaché, ligadas e staccato.

A media posición.(5h)

1. Coñecemento das notas na media posición.
2. Práctica do cambio de posición con 1ª e 2ª posicións.

A terceira posición(6.h.)

1. Coñecemento da nota Re na primeira corda e exercitar o cambio coas outras posicións.

Estruturas tonais en Re M.(6.h.)

2. Coñecemento dos acordes de tónica e dominante en Re M.

6.2.3 Avaliación

Criterios de avaliación

1. Demostrar o coñecemento das notas nas novas posicións.
2. Dominio mínimo dos golpes de arco estudados nas diferentes obras.
3. Afinación correcta das escalas con un son bo.
4. Tocar de memoria algún exercicio.
5. Demostrar o coñecemento dos acordes de tónica e dominante nas cancións traballadas mediante a improvisación, así como os seus ritmos e formas.

Mínimos esixibles

1. Interpretar 3 obras de memoria do repertorio do curso.
2. Control rítmico e sonoro das pezas.
3. Control do staccato e legadas.
4. Escala e acordes de RM, SoM e DM
5. Improvisar sobre una estrutura sinxela.

Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación é continua. Teremos en conta o traballo diario do alumno durante todo o curso. Os procedementos do profesor para a avaliación serán:

1. Observación sistemática e continua.
2. escoita na clase e corrección dos exercicios.
3. escoita nas audicións trimestrais.

Así mesmo, o alumno se cualificará a en todas as clases o seu propio traballo e os dos demais compañeiros nas clases colectivas.

Criterios de cualificación

- f. Valorarase o control da posición do instrumento.
- g. Control da afinación
- h. Control do son e das dinámicas.
- i. Control do ritmo.
- j. Control dos golpes de arco básicos.

Porcentaxes.

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica.

Atención as dinámicas e fraseo.

Control do son e da afinación.

Tempo convincente desde o punto de vista musical.

Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica.

Evidencia de control do son e da afinación.

Tempo adecuado e mantido.

Utilización correcta das dinámicas e fraseo.

Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo.

Tecnicamente axeitado.

Sentido razoable da continuidade.

Evidencia dunha coidadosa preparación.

Rápida recuperación de calquera tropezo.

4- Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral.

Falta de continuidade.

Pobre recuperación dos tropezos.

Errores na afinación e no ritmo.

Son pobre. Evidencia da falta de preparación.

Limitacións no uso de recursos musicais.

Serias dificultades coas notas e o ritmo.

Interrupcións frecuentes.

Seria falta do control do son.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo

Ausencia de detalles musicais.

Seria falta de control no son.

Soamente algúns pasaxes dominados.

Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte.

Tecnicamente non axeitado

2- Non presenta traballo algún.

A nota de cada avaliación se obterase atendendo a estes porcentaxes.

15%-----afinación.

20%-----posición y técnica.

15%-----son.

20%-----estudio diario.

30%-----interpretación.

6.3 Curso: 3º curso de grao elemental

6.3.1 Obxectivos do 3º curso de grao elemental

1. Coñecer as posicións intermedias das posicións estudadas.
2. Ter un ideal de son.
3. Coñecer as escalas e arpexios de Rem, Mi M, Fa M e Mib M.
4. Aplicar os conceptos de dinámica.
5. Coñecer as estruturas rítmicas, melódicas, harmónicas e formais das cancións traballadas mediante a improvisación.
6. Tocar de memoria as obra do curso (libro I-II Suzuki Bass School).

6.3.2 Contidos

As escalas e arpexios.(12h.)

- Entoación da escala e arpexio como práctica para a afinación.
- Reprodución da escala e arpexio no instrumento.
- Práctica da escala en detaché, ligadas y en Staccato.

As posicións intermedias: 2ª alta e 4ª.(10h)

1. 1º.Coñecemento das notas que compoñen as novas posicións
2. Exercitarse na práctica de cambios de posición.

Técnica de arco.(15h.)

1. Práctica do staccato en cordas soltas e pisadas.
2. Exercitarse no movemento do brazo para a preparación dos diversos golpes de arco.
3. Traballar o son con cordas ó aire e repasando pezas do 1º curso.

6.3.3 Avaliación

Criterios de avaliación

1. Demostrar o coñecemento das escalas e arpexios estudados cun grao de afinación aceptable.
2. Demostrar capacidade para realizar os cambios de posición con axilidade e soltura.
3. Ter un dominio dos golpes do arco estudados.
4. Tocar de memoria algún exercicio e obra do repertorio do curso..

Mínimos esixibles

1. Interpretar 3 obras do repertorio do curso.
2. Control rítmico e sonoro das pezas.
3. Control do staccato , legadas, staccato legato.
4. Escala e acordes de Re M, Sol M Do M e Mib M
5. Improvisar sobre una estrutura: IVVI – I IV V I...etc.

Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación é continua. Teremos en conta o traballo diario do alumno durante todo o curso. Os procedementos do profesor para a avaliación serán:

- a) Observación sistemática e continua.
- b) escoita na clase e corrección dos exercicios.
- c) escoita nas audicións trimestrais.

Así mesmo, o alumno se cualificará a en todas as clases o seu propio traballo e os dos demais compañeiros nas clases colectivas.

Criterios de cualificación

- k. Valorarase o control da posición do instrumento.
- l. Control da afinación
- m. Control do son e das dinámicas.
- n. Control do ritmo.
- o. Control dos golpes de arco básicos.

Porcentaxes.

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica.

Atención as dinámicas e fraseo.

Control do son e da afinación.

Tempo convincente desde o punto de vista musical.

Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica.

Evidencia de control do son e da afinación.

Tempo adecuado e mantido.

Utilización correcta das dinámicas e fraseo.

Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo.

Tecnicamente axeitado.

Sentido razoable da continuidade.

Evidencia dunha coidadosa preparación.

Rápida recuperación de calquera tropezo.

4- Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral.

Falta de continuidade.

Pobre recuperación dos tropezos.

Errores na afinación e no ritmo.

Son pobre. Evidencia da falta de preparación.

Limitacións no uso de recursos musicais.

Serías dificultades coas notas e o ritmo.

Interrupcións frecuentes.

Sería falta do control do son.

2 – 3 Serías dificultades coas notas e/ou o ritmo

Ausencia de detalles musicais.

Sería falta de control no son.

Soamente algúns pasaxes dominados.

Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte.

Tecnicamente non axeitado

3- Non presenta traballo algún.

A nota de cada avaliación se obtense atendendo a estes porcentaxes.

15%-----afinación.

20%-----posición y técnica.

15%-----son.

20%-----estudio diario.

30%-----interpretación.

6.4 Curso: 4º de grao elemental

6.4.1 Obxectivos para o 4º curso de grao elemental

1. Coñecer a posición intermedia 4º alta.
2. Coñecer a posición intermedia 3ª alta.
3. Coñecer a 6ª posición usando o 3º dedo.
4. Tocar a escala de Sol M en dos oitavas.
5. Iniciar a posición có polgar.
6. Técnica do arco: notas ligadas de 2, 4 e 8. Martellé.
7. Coñecer as estruturas rítmicas, melódicas, harmónicas e formais das cancións traballadas mediante a improvisación.
8. Poder tocar de memoria todas as pezas do libro I e II de “Suzuki Bass School”. Do libro III ata “Gavotta “de Gossec.

6.4.2 Contidos

As posicións intermedias 3ª e 4ª alta.(10h.)

1. Coñecemento das notas que compoñen estas posicións.
2. Exercitarse nos cambios destas novas posicións e das xa coñecidas.

A escala de Sol M.(4h.)

1. Entoación da escala como práctica para a afinación.
2. Reprodución da escala no instrumento.
3. Execución desta con ligaduras de 2,4 e 8, e martellé.

A posición con 3ºdedo.(10.h)

1. Práctica e concienciación da nova posición da man.
2. Uso do harmónico central para facilitar o 40olland40aje.

Posición có polgar.(7h.)

1. Práctica e concienciación da nova posición da man.
2. Uso do harmónico central có polgar para facilitar o

6.4.3 Avaliación

Criterios de avaliación

1. Dominar os golpes de arco aprendidos
2. Demostrar o coñecemento das posicións estudadas.
3. Tocar unha escala cun grao de afinación aceptable das estudadas no curso.
(DO, RE,Mi, MI b.FA, SOL,LA,SI b y Rem, la m y Sol m)
4. Tocar todas as obras aprendidas de memoria.
5. Coñecer as estruturas rítmicas,melódicas, harmónicas e formais das cancións traballadas mediante a improvisación.

Mínimos esixibles

1. Interpretar de memoria 3 obras de diferentes estilos do repertorio do curso.
(libro II e III“Suzuki Bass School”).

2. Control rítmico e sonoro das pezas.
3. Control do staccato e legadas. , staccato legato, detache.
4. Escala e acordes de Re M, Sol M Do M Mi b M Fa M La M Si b M. La m e re m .
5. Improvisar sobre una estrutura: IVVI – I IV V I...etc.

Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación é continua. Teremos en conta o traballo diario do alumno durante todo o curso. Os procedementos do profesor para a avaliación serán:

- a) Observación sistemática e continua.
- b) escoita na clase e corrección dos exercicios.
- c) escoita nas audicións trimestrais.
- d) Videos requeridos polo profesor.

Así mesmo, o alumno cualificará a en todas as clases o seu propio traballo e os dos demais compañeiros nas clases colectivas.

Criterios de cualificación

- p. Valorarase o control da posición do instrumento.
- q. Control da afinación
- r. Control do son e das dinámicas.
- s. Control do ritmo.
- t. Control dos golpes de arco básicos.

Porcentaxes.

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica.

Atención as dinámicas e fraseo.

Control do son e da afinación.

Tempo convincente desde o punto de vista musical.

Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica.

Evidencia de control do son e da afinación.

Tempo adecuado e mantido.

Utilización correcta das dinámicas e fraseo.

Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo.

Tecnicamente axeitado.

Sentido razoable da continuidade.

Evidencia dunha coidadosa preparación.

Rápida recuperación de calquera tropezo.

4- Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral.

Falta de continuidade.

Pobre recuperación dos tropezos.

Errores na afinación e no ritmo.

Son pobre. Evidencia da falta de preparación.

Limitacións no uso de recursos musicais.

Serías dificultades coas notas e o ritmo.

Interrupcións frecuentes.

Sería falta do control do son.

2 – 3 Serías dificultades coas notas e/ou o ritmo

Ausencia de detalles musicais.

Sería falta de control no son.

Soamente algúns pasaxes dominados.

Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte.

Tecnicamente non axeitado

4- Non presenta traballo algún.

A nota de cada avaliación se obtense atendendo a estes porcentaxes.

15%-----afinación.

20%-----posición y técnica.

15%-----son.

20%-----estudio diario.

30%-----interpretación.

Bibliografía para o grao elemental

Primeiro curso:

- G.E.Anderson e R.S.Frost:..... “all for strings,vol.1”(Neil A.Kjos music co.)
- C.Emery:.....”bass is best”(ed. Yorke)
- P.rolland-S.Johnson:“Young strings in actions” (Boosey & Hawkes)
- T.Osborne:“The really easy bass book”(ed.Faber music)
- R.Slatford:“York solos vol.1”(ed.York)
- A.Brian:“The double bass strings”(ed.Piper music)
- Suzuki bass school-----“vol.I”(ed.revisada)

Segundo curso:

- Anderson e Frost:“ all for strings vol.2”
- Streicher:“método vol.1”
- I.Carrol:“5 simple pieces”(ed. Steiner & Bell)
- C.Norton:“Micro jazz for db.”(ed.Boosey & Hawkes)
- Anderson e Frost :“Solos & studes”(ed. Neila.Kjos)
- Suzuki bass school-----“vol.II”(ed.revisada)

Terceiro curso:

- P.Hindemith: “ Stucke fur Kontrabas sol”(ed. Schott)
- F.Simandl:“Método vol.1 (ed. IMC)
- S.Lancen:“Berceuse fur Kontrabas sol (ed: schott)
- Suzuki bass school-----“vol.III”(ed.revisada)

Cuarto Curso:

- L.Streicher:..... “Método, vol. 1y 2”
- F.Simandl:“30 estudios” (ed. IMC)
- Saint-Saens:..... “El carnaval de los animales”
- C.Hoag:“ Variacións, tema de John Blow” (ed.T.Presser)
- Suzuki bass school-----“vol. IV”(ed. revisada)

6.5 Curso: 1º de grao profesional

6.5.1 Obxectivos para o 1º curso de grao profesional

1. Consolidar o rexistro medio do instrumento e continuar o uso da posición de capotasto.

2. Continuar co desenvolvemento técnico xeral, con traballo de escalas maiores e menores, cromáticas, arpeخيos, saltos, etc. Traballar o vibrato.
3. Controlar a calidade do son: velocidade, peso, distribución e punto de articulación.
4. Interpretar obras de diversos estilos para traballar os distintos aspectos musicais.
5. Traballar pasaxes de orquestra, de dificultade acorde co nivel.
6. Traballar a lectura a vista.

6.5.2 Contidos

1. Interpretación de obras de dificultade acorde co nivel.
2. Traballo de pasaxes orquestrais, con audicións comentadas de diversas versións.
3. Exercicios para traballar o paso do arco; cambio de arco; golpes de arco á corda e saltados.
4. Estudos para consolidar o rexistro ata sétima posición; exercicios para o capotasto.
5. Escalas e arpeخيos na tesitura estudada; exercicios de vibrato e cambios de posición.
6. Estudio da partitura sen instrumento. Adestramento progresivo da memoria.
7. Presentación de obras para ler a vista.

6.5.3 Avaliación

Criterios de avaliación

1. Coñecer o rexistro ata a sétima posición.

2. Coñecer o rexistro ata a posición básica de capotasto.
3. Controlar o detaché, legato, martellé e spiccato.
4. Traballar os cambios de posición e comezar o vibrato.

Mínimos esixibles

MÍNIMOS EXIXIBLES POR CURSOS.

1. Interpretar 3 obras do repertorio do curso.
2. Control rítmico e sonoro das pezas.
3. Control do staccato e legadas. ,staccato, legato, detache, martelato.
4. Escala e acordes de Re M, Sol M Do M Mib M Mi M Fa M La M, Sib M. La m, re m, do m, Mi m.

Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación é continua. Teremos en conta o traballo diario do alumno durante todo o curso. Os procedementos do profesor para a avaliación serán:

- a) Observación sistemática e continua.
- b) Escoita na clase e corrección dos exercicios.
- c) Escoita nas audicións trimestrais.

Así mesmo, o alumno cualificara en todas as clases o seu propio traballo e os dos demais compañeiros nas clases colectivas.

FICHA DE AVALIACIÓN DO ALUMNO

Nome:				
Curso:				
Trimestre:				
Práctica e traballo individual				
Técnica de arco / golpes				
Afinación				
Posición do instrumento				
Memoria				

Man esquerda				
Estilo e interpretación				
Lectura a vista				
Estudo das escalas				
Estudo das pezas				
Estudo das obras				
Control na audición				

Modelo. Programación. MD75PRO01. 04/12/2015. Ver. 02

Necesita moita axuda

Necesita moita axuda	Excepcionalmente ben				ESFORZO
	Traballa ben				
	Coidado das partituras e instrumento				
	Non se esforza o suficiente				
	Puntualidade nas clases e ensaios				
	¿Traballa ao máximo da súa capacidade?				
	Non se esforza nada				

FICHA DE OBSERVACIÓN SISTEMÁTICA DO ALUMNO

Alumno:	Mes:			Curs o:
CONTIDOS	1 ^a Semana	2 ^a Semana	3 ^a Semana	4 ^a Semana
Técnica de arco				
Man esquerda				
Estudos				
Obras				
Escalas e arpexios				
Traballo na casa				
Revisión de contidos				

pasados				
Actitude e esforzo				
Coidado do instrument o e material				
OBSERVACIÓNS				

Criterios de cualificación

- a. Valorarase o control da posición do instrumento.
- b. Control da afinación
- c. Control do son e das dinámicas.
- d. Control do ritmo.
- e. Control dos golpes de arco básicos.
- f. Control do fraseo e estilos interpretativos.
- g. Control en público e no escenario da interpretación

Porcentaxes.

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica.

Atención as dinámicas e fraseo.

Control do son e da afinación.

Tempo convincente desde o punto de vista musical.

Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica.

Evidencia de control do son e da afinación.

Tempo adecuado e mantido.

Utilización correcta das dinámicas e fraseo.

Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo.

Tecnicamente axeitado.

Sentido razoable da continuidade.

Evidencia dunha coidadosa preparación.

Rápida recuperación de calquera tropezo.

4- Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral.

Falta de continuidade.

Pobre recuperación dos tropezos.

Errores na afinación e no ritmo.

Son pobre. Evidencia da falta de preparación.

Limitacións no uso de recursos musicais.

Serias dificultades coas notas e o ritmo.

Interrupcións frecuentes.

Seria falta do control do son.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo

Ausencia de detalles musicais.

Seria falta de control no son.

Soamente algúns pasaxes dominados.

Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte.

Tecnicamente non axeitado

1- Non presenta traballo algún.

La nota de cada avaliación obterase atendendo a estes porcentaxes.

15%-----afinación.

20%-----posición y técnica.

15%-----son.

20%-----estudio diario.

30%-----interpretación.

6.6 Curso: 2º de grao profesional

6.6.1 Obxectivos para o 2º de grao profesional

1. Mellorar o control do vibrato. Adquirir a suficiente independencia das mans.
2. Asentar a técnica da man esquerda dende a media posición ata o capotasto.

3. Empregar o peso necesario para tocar nas posicións agudas no arco.
4. Tocar as obras do repertorio con bo son, afinación e tempo.
5. Interpretar pasaxes de orquestra, de dificultade acorde co nivel.
6. Traballar a lectura a vista.

6.6.2 Contidos

1. Exercicios de golpes de arco en diferentes dinámicas.
2. Exercicios de arco par controlar o peso.
3. Exercicios de vibrato para controlar a oscilación.
4. Estudos para consolidar o rexistro ata o capotasto.
5. Estudo da partitura sen instrumento.
6. Presentación de obras a vista e pasaxes de orquestra.

6.6.3 Avaliación

Criterios de avaliación

1. Demostrar a independencia de ámbalas dúas mans.
2. Executar un vibrato controlando a oscilación.
3. Tocar axeitadamente os golpes estudados, así como a afinación en as obras do curso.
4. Ler a vista de acordo co nivel do curso.

Mínimos esixibles

1. Interpretar 3 obras do repertorio do curso.
2. Control rítmico e sonoro das pezas.

3. Control do stacato e legadas, staccato, legato, detache, martelato, spiccato.

4) Escala e acordes de Re M, Sol M Do M Mib M Mi M Fa M La M

Sib M. La m, re m, do m, mi m, sol m.

Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación é continua. Teremos en conta o traballo diario do alumno durante todo o curso. Os procedementos do profesor para a avaliación serán:

- a) Observación sistemática e continua.
- b) Escoita na clase e corrección dos exercicios.
- c) Escoita nas audicións trimestrais.

Así mesmo, o alumno cualificará en todas as clases o seu propio traballo e os dos demais compañeiros nas clases colectivas.

Criterios de cualificación

- a. Valorarase o control da posición do instrumento.
- b. Control da afinación
- c. Control do son e das dinámicas.
- d. Control do ritmo.
- e. Control dos golpes de arco básicos.
- f. Control do fraseo e estilos interpretativos.
- g. Control en público e no escenario da interpretación

Porcentaxes.

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica.

Atención as dinámicas e fraseo.

Control do son e da afinación.

Tempo convincente desde o punto de vista musical.

Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica.

Evidencia de control do son e da afinación.

Tempo adecuado e mantido.

Utilización correcta das dinámicas e fraseo.

Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo.

Tecnicamente axeitado.

Sentido razoable da continuidade.

Evidencia dunha coidadosa preparación.

Rápida recuperación de calquera tropezo.

4- Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral.

Falta de continuidade.

Pobre recuperación dos tropezos.

Errores na afinación e no ritmo.

Son pobre. Evidencia da falta de preparación.

Limitacións no uso de recursos musicais.

Serías dificultades coas notas e o ritmo.

Interrupcións frecuentes.

Seria falta do control do son.

2 – 3 Serías dificultades coas notas e/ou o ritmo

Ausencia de detalles musicais.

Seria falta de control no son.

Soamente algúns pasaxes dominados.

Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte.

Tecnicamente non axeitado

2- Non presenta traballo algún.

La nota de cada avaliación obterase atendendo a estes porcentaxes.

15%-----afinación.

20%-----posición y técnica.

15%-----son.

20%-----estudio diario.

30%-----interpretación.

6.7 Curso: 3º de grao profesional

6.7.1 Obxectivos para o 3º de grao profesional

1. Continuar o desenvolvemento técnico xeral (escalas e arpexios, cambios de posición, vibrato,etc).Traballar o rexistro medio-agudo do instrumento e as posicións de harmónicos. Prestar atención ó control muscular, relaxación e respiración.
2. Controlar a calidade do son. Traballar as distintas zonas do arco. Estudar os diversos golpes de arco.
3. Interpretar obras de diversos estilos, de dificultade de acordo co nivel para aumentar o autocontrol da afinación, coñecer o repertorio e traballar os distintos aspectos musicais involucrados. Afondar no coñecemento dos diversos estilos musicais.
4. Traballar pasaxes de orquestra , de dificultade acorde có nivel.
5. Desenvolver hábitos correctos de estudo. Autoavaliación.
6. Traballar a lectura a primeira vista. Desenvolver progresivamente a memoria musical.

6.7.2 Contidos

1. Interpretación de obras de distintos estilos, de dificultade acorde co nivel.
2. Traballo de pasaxes orquestrais, con audición.
3. Exercicios para o paso e cambio de arco. Técnica de arco saltado.
4. Estudos e exercicios para o estudo da posición do capotasto no rexistro medio agudo.
5. Traballo de escalas maiores, menores, cromáticas e arpexios na tesitura estudadas (con e sen vibrato).
6. Continuación no coñecemento dos distintos estilos musicais.

7. Estudo da partitura sen instrumento. Adestramento progresivo da memoria.
8. Exercicios de lectura a vista.

6.7.3 Avaliación

Criterios de avaliación

1. Coñecer o rexistro na posición básica de capotasto en todas as súas variantes.
2. Controlar o detaché, legato, martellé e spiccato.
3. Demostra a mellora progresiva do son.
4. Realizar correctamente os cambios de posición e desenvolver o vibrato.
5. Ler a vista de acordo co nivel do curso.

Mínimos esixibles

1. Interpretar 3 obras do repertorio do curso.
2. Control rítmico e sonoro das pezas.
3. Control do staccato e legadas, stacatto, legato, detache, martelato, spiccato, portato.
4. Escala e acordes de todos as tonalidades.

Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación é continua. Teremos en conta o traballo diario do alumno durante todo o curso. Os procedementos do profesor para a avaliación serán:

- a) Observación sistemática e continua.
- b) escoita na clase e corrección dos exercicios.
- c) escoita nas audicións trimestrais.

Así mesmo, o alumno se cualificará a en todas as clases o seu propio traballo e os dos demais compañeiros nas clases colectivas.

Criterios de cualificación

- a. Valorarase o control da posición do instrumento.
- b. Control da afinación
- c. Control do son e das dinámicas.
- d. Control do ritmo.
- e. Control dos golpes de arco básicos.
- f. Control do fraseo e estilos interpretativos.
- g. Control en público e no escenario da interpretación

Porcentaxes.

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica.

Atención as dinámicas e fraseo.

Control do son e da afinación.

Tempo convincente desde o punto de vista musical.

Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica.

Evidencia de control do son e da afinación.

Tempo adecuado e mantido.

Utilización correcta das dinámicas e fraseo.

Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo.

Tecnicamente axeitado.

Sentido razoable da continuidade.

Evidencia dunha coidadosa preparación.

Rápida recuperación de calquera tropezo.

4- Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral.

Falta de continuidade.

Pobre recuperación dos tropezos.

Errores na afinación e no ritmo.

Son pobre. Evidencia da falta de preparación.

Limitacións no uso de recursos musicais.

Serias dificultades coas notas e o ritmo.

Interrupcións frecuentes.

Sería falta do control do son.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo

Ausencia de detalles musicais.

Seria falta de control no son.

Soamente algúns pasaxes dominados.

Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte.

Tecnicamente non axeitado

3- Non presenta traballo algún.

La nota de cada avaliación obtense atendendo a estes porcentaxes.

15%-----afinación.

20%-----posición y técnica.

15%-----son.

20%-----estudio diario.

30%-----interpretación.

6.8 Curso: 4º curso de grao profesional

6.8.1 Obxectivos para o 4º curso de grao profesional

1. Traballar con independencia das mans.
2. Técnica axeitada do arco, cun dominio do brazo e dos dedos coa relaxación adecuada para resolver os problemas de técnica , con conciencia da importancia do arco como definidor da personalidade musical.
3. Continuar co control da velocidade do arco e do peso do brazo.
4. Facer correctamente o cambio de posición utilizando a anticipación do polegar.
5. Executar os harmónicos naturais.
6. Traballar pasaxes de orquestra de acordo co nivel.

7. Mellorar a lectura a vista.

6.8.2 Contidos

1. Exercicios técnicos para traballar a independencia.
2. Exercicios con obras específicas para traballar o son propio.
3. Obras específicas para a velocidade do arco.
4. Exercicios técnicos para o cambio de pulgar.
5. Obras específicas para traballar os harmónicos naturais.
6. Traballo de pasaxes de orquestra.
7. Exercicios de lectura a vista.

6.8.3 Avaliación

Criterios de avaliación

1. Mostrar un progreso na autonomía das mans.
2. Executar correctamente o cambio de posición anticipando o pulgar.
3. Executar con solvencia rítmica, melódica e interpretativa as obras elixidas para traballar o son.
4. Tocar de memoria algunha obra do repertorio e exercicio técnico.
5. Interpretar con corrección os diferentes estilos, demostrando criterio persoal.
6. Ler a vista algún pasaxe.

Mínimos esixibles

1. Interpretar 3 obras do repertorio do curso.
2. Control rítmico e sonoro das pezas.

3. Control do staccato e legadas. , stacatto legato, detache, martelato, spiccato, portato

Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación é continua. Teremos en conta o traballo diario do alumno durante todo o curso. Os procedementos do profesor para a avaliación serán:

1. Observación sistemática e continua.
2. escoita na clase e corrección dos exercicios.
3. escoita nas audicións trimestrais.

Así mesmo, o alumno se cualificará a en todas as clases o seu propio traballo e os dos demais compañeiros nas clases colectivas.

Criterios de cualificación

- a. Valorarase o control da posición do instrumento.
- b. Control da afinación
- c. Control do son e das dinámicas.
- d. Control do ritmo.
- e. Control dos golpes de arco básicos.
- f. Control do fraseo e estilos interpretativos.
- g. Control en público e no escenario da interpretación

Porcentaxes.

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica.

Atención as dinámicas e fraseo.

Control do son e da afinación.

Tempo convincente desde o punto de vista musical.

Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica.

Evidencia de control do son e da afinación.

Tempo adecuado e mantido.

Utilización correcta das dinámicas e fraseo.

Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo.

Tecnicamente axeitado.

Sentido razoable da continuidade.

Evidencia dunha coidadosa preparación.

Rápida recuperación de calquera tropezo.

4- Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral.

Falta de continuidade.

Pobre recuperación dos tropezos.

Errores na afinación e no ritmo.

Son pobre. Evidencia da falta de preparación.

Limitacións no uso de recursos musicais.

Serías dificultades coas notas e o ritmo.

Interrupcións frecuentes.

Sería falta do control do son.

2 – 3 Serías dificultades coas notas e/ou o ritmo

Ausencia de detalles musicais.

Sería falta de control no son.

Soamente algúns pasaxes dominados.

Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte.

Tecnicamente non axeitado

4- Non presenta traballo algún.

La nota de cada avaliación obtérase atendendo a estes porcentaxes.

15%-----afinación.

20%-----posición y técnica.

15%-----son.

20%-----estudio diario.

30%-----interpretación.

6.9 Curso: 5º de grao profesional

6.9.1 Obxectivos para o 5º curso de grao profesional

1. Continuar o desenvolvemento técnico xeral (escalas e arpeixos, cambios de posición, vibrato, golpes de arco...etc). Traballar todo o rexistro do instrumento.
2. Acadar un son correcto, co autocontrol necesario. Coñecer e dominar os golpes de arco estudados.
3. Tocar co control muscular relaxación e respiración axeitados.
4. Ser capaz de interpretar obras do repertorio de diversos estilos.
5. Traballar pasaxes de orquestra, de dificultade acorde ó nivel.
6. Desenvolver progresivamente a memoria musical. Traballar a lectura a vista.
7. Desenvolver hábitos correctos de estudo. Autoavaliación

6.9.2 Contidos

1. Interpretación de obras de distintos estilos, de dificultade acorde co nivel.
2. Traballo de pasaxes orquestrais con audicións.
3. Traballo do paso e do cambio do arco; distintos puntos de contacto; golpes de arco; técnicas de arco saltado.
4. Estudos e exercicios para o estudo da posición de capotasto no rexistro agudo. Posicións de harmónicos.
5. Traballo de escalas maiores, menores, cromáticas e arpeixos no rexistro estudado; exercicios de vibrato e de cambio de posición.
6. Continuación no coñecemento dos distintos estilos musicais, aplicándoos nas obras estudadas.

7. Estudo da partitura sen instrumento. Adestramento progresivo da memoria.
8. Exercicios de lectura a vista.

6.9.3 Avaliación

Criterios de avaliación

1. Coñecer todo o rexistro do instrumento.
2. Amosar o dominio do detaché, legato, martellé e spiccato. Realización de arpexios e dobres cordas. Controlar a calidade do son.
3. Realizar correctamente os cambios de posición e o vibrato.
4. Interpretar algunha obra de memoria.
5. Poder ler con soltura algún pasaxe a vista.
6. Interpretar con corrección os diferentes estilos musicais.

Mínimos esixibles

1. Interpretar 3 obras do repertorio do curso.
2. Control rítmico e sonoro das pezas.
3. Control do staccato e legadas, stacatto, legato, detache, martelato, spiccato, portato, arpeggio.
4. Escala e acordes de todos as tonalidades.
5. Control do vibrato nas obras.
6. Diferenciar cando interpreta os diferentes estilos: barroco, clasicismo, romanticismo, contemporánea.

Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación é continua. Teremos en conta o traballo diario do alumno durante todo o curso. Os procedementos do profesor para a avaliación serán:

- a) Observación sistemática e continua.
- b) escoita na clase e corrección dos exercicios.
- c) escoita nas audicións trimestrais.

Así mesmo, o alumno se cualificará a en todas as clases o seu propio traballo e os dos demais compañeiros nas clases colectivas.

Criterios de cualificación

- a. Valorarase o control da posición do instrumento.
- b. Control da afinación
- c. Control do son e das dinámicas.
- d. Control do ritmo.
- e. Control dos golpes de arco básicos.
- f. Control do fraseo e estilos interpretativos.
- g. Control en público e no escenario da interpretación

Porcentaxes.

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica.

Atención as dinámicas e fraseo.

Control do son e da afinación.

Tempo convincente desde o punto de vista musical.

Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica.

Evidencia de control do son e da afinación.

Tempo adecuado e mantido.

Utilización correcta das dinámicas e fraseo.

Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo.

Tecnicamente axeitado.

Sentido razoable da continuidade.

Evidencia dunha coidadosa preparación.

Rápida recuperación de calquera tropezo.

4- Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral.

Falta de continuidade.

Pobre recuperación dos tropezos.

Errores na afinación e no ritmo.

Son pobre. Evidencia da falta de preparación.

Limitacións no uso de recursos musicais.

Serias dificultades coas notas e o ritmo.

Interrupcións frecuentes.

Seria falta do control do son.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo

Ausencia de detalles musicais.

Seria falta de control no son.

Soamente algúns pasaxes dominados.

Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte.

Tecnicamente non axeitado

5- Non presenta traballo algún.

La nota de cada avaliación obterase atendendo a estes porcentaxes.

15%-----afinación.

20%-----posición y técnica.

15%-----son.

20%-----estudio diario.

30%-----interpretación.

6.10 Curso: 6º de grao profesional

6.10.1 Obxectivos para o 6º curso de grao profesional

1. Controlar todas as posicións da man esquerda.
2. Controlar todos os golpes de arco estudados: detaché, spiccato, martellé, saltillo. etc.
3. Saber facer uso do arco (distribución, velocidade, punto de articulación, peso.. etc)
4. Coñecer os diferentes estilos para mostrar unha forma de tocar propia.
5. Dominar os recursos técnicos (vibrato, cambios de posición, anticipación, golpes de arco...etc) para obter unha forma persoal de tocar o instrumento.
6. Ser capaz de interpretar obras de diferentes estilos con unha boa relaxación e control do corpo.
7. Tocar pasaxes de orquestra acordes có nivel.
8. Tocar pasaxes e obras a vista acordes có nivel.
9. Desenvolver a memoria musical.

6.10.2 Contidos

1. Exercicios para o desenvolvemento de todas as posicións.
2. Estudos e exercicios con todos os golpes de arco estudados.
3. Obras sinxelas para traballar usos interpretativos do son.
4. Traballar obras de diferentes estilos.
5. Exercicios individuais e colectivos de todos os recursos técnicos coñecidos.
6. Exercicios de relaxación e concentración.
7. Traballo de pasaxes de orquestra e lectura a vista.

8. Traballo da obra sen partitura.

6.10.3 Avaliación

Criterios de avaliación

1. Coñecer con soltura todas as posicións.
2. Amosar un bo control de todos os golpes de arco.
3. Realizar con soltura os cambios de posición e vibrato.
4. algunha obra de memoria.
5. Poder ler con seguridade algún pasaxe a vista.
6. Interpretar con corrección os diversos estilos musicais

Mínimos esixibles

1. Interpretar 3 obras do repertorio do curso.
2. Control rítmico e sonoro das pezas.
3. Control do staccato e legadas, staccato legato, detache, martelato, spiccato, portato, arpeggio.
4. Escala e acordes de todos as tonalidades.
5. Control do vibrato nas obras.
6. Diferenciar cando interpreta os diferentes estilos: barroco, clasicismo, romanticismo, contemporánea.
7. Interpretar tres pasaxes de orquestra.
8. Control en público e no escenario da interpretación.

Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación é continua. Teremos en conta o traballo diario do alumno durante todo o curso. Os procedementos do profesor para a avaliación serán:

- a) Observación sistemática e continua.
- b) escoita na clase e corrección dos exercicios.
- c) escoita nas audicións trimestrais.

Así mesmo, o alumno se calificará a en todas as clases o seu propio traballo e os dos demais compañeiros nas clases colectivas.

Criterios de cualificación

- a. Valorarase o control da posición do instrumento.
- b. Control da afinación
- c. Control do son e das dinámicas.
- d. Control do ritmo.
- e. Control dos golpes de arco básicos.
- f. Control do fraseo e estilos interpretativos.
- g. Control en público e no escenario da interpretación

Porcentaxes.

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica.

Atención as dinámicas e fraseo.

Control do son e da afinación.

Tempo convincente desde o punto de vista musical.

Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica.

Evidencia de control do son e da afinación.

Tempo adecuado e mantido.

Utilización correcta das dinámicas e fraseo.

Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo.

Tecnicamente axeitado.

Sentido razoable da continuidade.

Evidencia dunha coidadosa preparación.

Rápida recuperación de calquera tropezo.

4- Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral.

Falta de continuidade.

Pobre recuperación dos tropezos.

Errores na afinación e no ritmo.

Son pobre. Evidencia da falta de preparación.

Limitacións no uso de recursos musicais.

Serias dificultades coas notas e o ritmo.

Interrupcións frecuentes.

Seria falta do control do son.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo

Ausencia de detalles musicais.

Seria falta de control no son.

Soamente algúns pasaxes dominados.

Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte.

Tecnicamente non axeitado

6- Non presenta traballo algún.

La nota de cada avaliación obtérase atendendo a estes porcentaxes.

15%-----afinación.

20%-----posición y técnica.

15%-----son.

20%-----estudio diario.

30%-----interpretación.

6.10.4 Medidas de recuperación

Procedementos de recuperación ordinarios.

A avaliación é continua. A cualificación de 5 o superior nun trimestre supón a recuperación automática do trimestre anterior.

Actividades de reforzo e recuperación.

1. Programación de tarefas de carácter individual para o reforzamento dos puntos débiles de cada alumno.
2. Adaptación das U. D. específicas aos requerimentos dos alumnos con problemas concretos.
3. Realización de actividades complementarias de reforzo como : Clases de reforzo fora do horario establecido.
4. Asistencia como oínte a clases de outros alumnos.
5. Cambio temporal de profesor.
6. Programación da practica semanal baixo supervisión do seus pais/nais ou titores/as.

Procedementos de recuperación ordinarios

- Perda de avaliación continua

Nos casos en que, de acordo co procedemento disposto nas Normas de Organización e Funcionamento vixentes, o alumno/a perde o dereito á avaliación continua, dito alumno/a terá dereito a realizar unha proba específica, marcada en data e no mesmo horario de clase, na que se avalíen obxectivamente os seus coñecementos a efectos da superación da materia.

Probas extraordinarias de setembro

Para superar as probas de cada curso o alumno deberá superar os **contidos mínimos esixibles** establecidos na presente programación.

6.10.5 Recursos didácticos

BIBLIGRAFÍA PARA GRAO PROFESIONAL.

1º CURSO.

- L.Streicher:.....“Método, vol.1.(ed.Doblinger).
- F.Simandl:“30 estudos” (ed.IMC).
- Varios:“Pasaxes orquestais, vol I-VII “(ed.IMC).
- K.Hartley:.....“Double bass solo, vol.II “(ed.Oxford Press).
- L.Drew:“ 77 barroque bass lines” (ed. UMM Publications).
- Pergolese:.....“Tre giorni” (ed. Carl Fischer).
- M.Weinstein:“Contemporary modal solos (ed. UMP).
- A.Thomas:“Gavotte” (ed.Oxford Press).
- G.Frescobaldi:.....“Canzona nº1 (ed.Doblinger).
- Hauta –aho:..... “Jazz sonatine”.
- Gossec:“gavote”(ed.Carl Fischer).

2º CURSO.

- L.Streicher:..... “Método, vol.II (ed.Doblinger).
- F.Simandl:“30 estudos” (ed.IMC).
- Varios:“Pasaxes orquestais, vol.I-VII” (ed.IMC).
- Giovannino:“Sonatas en lam e faM (ed.Yorke).
- B.Marcello:“Sonata en mim” (ed.IMC).

- R.Clérisse:“Voce nobile” (ed.A.Leduc).
- D.Dragonetti:“Tres vales” (ed.Yorke).
- D.Dragonetti:..... “Andante”(ed.Doblinger).
- P.Pistone:“Interruption” (ed.G.Billaudot).

3º CURSO.

- L.Streicher:..... “Método, vol.II (ed.Doblinger).
- F.Simandl:“30 estudos” (ed.IMC).
- J.Hrabé:“86 estudos, vol.I (ed.IMC).
- Varios;..... “Pasases orquestais, vol.I-VII” (ed.IMC).
- B.Marcello:“Sonata en solM” (ed.IMC).
- D.Dragonetti:“Solo en rem (ed.Doblinger).

- W.Squire:“Danza rústica”.
- J.Lott:“The ragtime bass player” (ed.Recital Music).
- D.Walter:“The elephant`s gavotte” (ed.Yorke).
- W.de Fesch:“Sonatas en mi m, sol M (ed.Boosey & Hawkes).
- A.Capuzzi:..... “Concero en fa M (ed.Boosey & Hawkes).

4º CURSO.

- L.Streicher:..... “Método, vol.III (ed.Doblinger).
- F.Simandl:“30 estudos” (ed.IMC).

- J.Hrabé:“86 estudos” (ed.IMC).
- G.Bottesini:“24 estudos” (ed.Stainer & Bell).
- Varios:..... “Pasaxes orquestais, vols.I-VII” (ed.IMC).
- Telemann:“Fantasía nº10”.
- Pergolesi:“Sonata en fa M” (edc.UMMP).
- Marcello:“Sonata en fa M” (ed.IMC).
- D.Dragonetti:..... “Andante y Rondó” (ed.Doblinger).
- J.S.Bach:“Arioso en sol M”.
- Couperin:“Gavota” (ed.Doblinger).
- E.Elgar:“Salut d’amour op.12 (ed.Belwin Mills).
- Gregora:“Scherzo en sib M”.
- T.Pitfield:..... “Sonatina” (ed.York).
- W.Pichel:“Concerto para cb. en re M” (ed.O.Zimmermann).

5º CURSO.

- L.Streicher:“Metódo, vol. III e IV” (ed.Doblinger).
- J.Hrabé:“86 estudos” (ed.IMC).
- G.Bottesini:“24 estudos” (ed.Stainer & Bell).
- Kreutzer e Fiorillo:“Estudos (ed.A.Leduc).
- Varios:“Pasaxes orquestais, vol.I-VII (ed.IMC).
- G.Bottesini:“Elexía en re M” (ed.Ricordi/ ed.Doblinger).
- S.Koussevitzky:“Chanson triste, op.2”(ed.Rob.Forger).
- H.Heccles:“Sonata en la m (ed.VEB. Leipzig).

- Lorenzitti:“Gavota” (ed.A.Leduc).
- Cimador:..... “Concerto en Sol M” (ed.Yorke).
- D.Dragonetti:“Concerto en la M” (ed.Doblinger).
- G.Jacob:“Alittle concerto (ed.Yorke).
- Rachmaninov:“Vocalise” (ed.IMC).

6º CURSO.

- L.Streicher:..... “Método, vol. IV.” (ed.Doblinger).
- F.Simandl:..... “Método, vol. II” (ed.Carl Fisher/IMC).
- Storch-Hrabé:“57 estudos, vol. II (ed.IMC).
- Varios:.....“Pasxes orquestais, voll-VII (ed.IMC).
- A.Misek:..... “Sonata nº2” (ed.U.E. / Liben).
- Haendel:“Sonata en la m (ed.IMC).
- E.Tabakov:“Motivos para cb. solo”.
- G.Bottesini:“Introdución y gavota” (ed.Doblinger).
- S.Kousseviztky:“Vals miniatura” (ed.IMC).
- K.D.Dittersdorf:“Concerto en mi M” ed.Schott / cad.Gruber).
- S.Kousseviztky:..... “Concerto, op.3” (ed. Belwin Mills).

7. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

O seguimento da programación didáctica é continuo. A medida que imos vendo aqueles aspectos dos obxectivos, contidos, metodoloxía..etc que precisan ser mellorados o revisados procédese a renovar. O procedemento é a observación diaria da miña actividades e dos alumnos, e a reflexión continua. As conversas con outros profesores, a lectura de libros e as comparacións con outros métodos son procedementos indispensables.

8. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

- Reunións periódicas do departamento.
- Observación sistemática e continua.
- escoita nas reunións das ideas dos outros profesores.
- escoita nas audicións trimestrais.

9. ANEXOS

9.1 Probas de acceso 1º de grao profesional

Contidos

- a) Interpretación de tres obras de diferentes estilos dunha dificultade axeitada ó nivel.
- b) Unha das obras será interpretada **de memoria**
- c) Aquelas obras que precisen pianista será por conta do alumno.
- d) En todas as probas terá que **ler a primeira vista** una partitura de acordo co nivel do curso.

Lista orientativa de obras.

·1º G.P.

F.Simandl:	Estudo nº 2, 3 ou 4 (ed.IMC).
J.S. Bach.	Minuet N.2 (Suzuki. Bass. School. Vol. 3).
C.Saint –Saens:	“O elefante” (Suzuki. Bass. School. Vol. 3).
G.F. Handel.	“Bourree” (Suzuki. Bass. School. Vol. 3).

A C.Minkler.	“Gaelic Melody.” (Suzuki. Bass. School. Vol. 3).
C.Webster	Scherzo (Suzuki. Bass. School. Vol. 3).
J.S.Bach.	March in G.(Suzuki. Bass. School. Vol. 2).

Criterios de avaliación e cualificación

A cualificación do exame farase en función dos contidos e criterios de avaliación reflectidos na programación da materia que se aplica no centro do curso anterior ao que se quere acceder

9.2 Probas de acceso a outros cursos

10. A cualificación do exame farase en función dos contidos e criterios de avaliación reflectidos na programación da materia que se aplica no centro do curso anterior ao que se quere acceder.

Contidos

- Admitirase calquera peza de características similares.
- Unha delas deberase interpretar **de memoria**.
- Aqueles alumnos/as que desexen tocar con pianista , deberán traelo eles mesmos.

- En todos os cursos , agás 1º, o alumno tocará unha obra ou exercicio a **primeira vista** proposto polo tribunal.

2º G.E.

Tres pezas ou estudos en primeira posición. Poden ou non levar ligaduras ata dúas notas.

1. G. Nicks : sunshine (“Bass is best” / ed. Yorke)
2. T. Osborne : Minor waltz (“The double bass sings” / ed. Piper publications)
3. G . Nicks : The little sailor (“Yorke solos” / ed. Yorke)

3º G.E.

Tres pezas ou estudos con cambios de posición , ata a terceira posición.

1. S. Lancen : Si j’etais....Bach (“Yorke solos” / ed. Yorke)
2. G. Deutschmann : Menuett (Yorke solos “ / ed. Yorke)
3. J. S . Bach : Cantata 147 , “ Jesé , joy of man’s....” (Double bass Solo / ed. Oxford Universty Press)

4º G.E

Tres pezas ou estudos ata a 4º-5º posicións. Ligaduras de catro notas.

1. F . Simandl : Estudo en la M (pax .24 do Novo Método para contrabaixo” na edición da IMC)
2. S . Lancen : Berceuse for baby hippopotamus (ed. Yorke)
3. G. Dale : Sonatina , op.81 (ed. Piper)

GRAO PROFESIONAL.

·2º G.P.

Pergolese: “Tre giorni” (ed. Carl Fisher).

F.Gossec “Gavota” (ed. Carl Fisher).

D.Dragonetti: “Tres vases” (ed. Yorke).

G.Frescobaldi: “Canzona nº1” (ed. Doblinger).

Z.Gárdonyi: “Suite” (“Obras de compositores húngaros vol.II”. ed. EMB).

Cimarosa: “Solo de “Der Operndirektor” (ed. VEB Leipzig).

3º G.P.

Giovannino: “Sonata en la m”, “Sonata en fa M.” (ed. Yorke).

B.Marcello: “Sonata en mi m” (ed. IMC).

D.Dragonetti: “Andante e Rondó”, (ed. Doblinger).

A.Eggilsson: "Aria".

M.Weinstein: "Mixolydian" ("Contemporary modal solos". Ed UIMMP).

M.Weinstein: "Hungarian" (íd.).

4ºG.P.

B.Marcello: "Sonata en sol M", "Sonata en fa M" (ed.IMC).

W. De Fesch: "Sonata en mi m" (ed.VEB Leipzig).

W.Squire: "Danse rustique".

A.Lotter: "The ragtime bass placer" (ed. Recital Music).

D.Dragonetti: "Solo en re m" (ed. Doblinger).

A.Capuzzi: "Concerto en fa M" (ed. Bosey & Hawkes).

5º G.P.

D.Dragonetti: "Andante e Rondó" (ed. Doblinger).

G.B. Pergolesi: "Sonata en fa M" (ed. UMMP).

Couperin: "Gavota" (ed. Donlinger).

J.S.Bach: "Arioso".

E.Elgar: "Salut d'amour (ed. Belwin Mills).

G.B.Cimador: "Concerto en sol M" (ed. Yorke).
W.Pichl: "Concerto en re M"(ed. O.Zimmermann).

6º G.P.

S.Koussevitzky: "Chanson triste",op.2 (ed. Rob. Forberg).
Misek: "Legende" (ed.C.F. Schmidt).
S.Rachmaninov: "Vocalise" (ed. I.M.C.).

Lorenzitti: "Gavota" (ed. A.Leduc).
H.Eccles: "Sonata en la m (Leichte spielstücke...", ed VEB
Leipzig).

G.Jacob: "A little concerto" (ed. Yorke).
D.Dragonetti: "Concerto en la M" (ed. I.M.C.).

Criterios de avaliación e cualificación

A cualificación do exame farase en función dos contidos e criterios de avaliación reflectidos na programación da materia que se aplica no centro do curso anterior ao que se quere acceder.

10.1 Criterios para a obtención dos premios fin de grao

Segundo a *Orde do 10 de marzo de 2009, polo que se regula o procedemento para a obtención de matrícula de honor e premio de fin de grao para as ensinanzas de música e danza*, o premio fin de grao concederase ao alumnado que cumpra os dous seguintes requisitos:

- Rematar os estudos profesionais de música cunha cualificación media de 8, polo menos, no último curso.
- Superar a proba anual correspondente ao final do curso, que deberá ser de carácter práctico e será valorada por un tribunal constituído para tal fin.

O departamento didáctico correspondente a especialidade instrumental do alumno/a establecerá os criterios valorativos para a obtención de dito premio.